

BUXORO IMORATLARI — ISLOM ME'MORCHILIGINING TARIXIY MARKAZI

Nazarov Jamshil Irkinovich

O'zbekiston Davlat Jahon Tillari Universiteti Angren fakulteti
Umumiy fanlar kafedrasida o'qituvchi

Annotatsiya: O'zbekcha: Mazkur maqolada Buxoro shahrining tarixiy imoratlari, ularning me'moriy xususiyatlari va O'zbekiston madaniy merosidagi o'rni keng tahlil qilinadi. Ark qal'asi, Kalyan minorasi va Mir Arab madrasasi asosida shahar me'morchiligi rivoji yoritiladi.

Абстрактный: В статье подробно анализируются исторические здания Бухары и их значение в культурном наследии Узбекистана. Рассматриваются крепость Арк, минарет Калян и медресе Мири Араб.

Abstract: This article comprehensively analyzes historical buildings of Bukhara and their role in Uzbekistan's cultural heritage, focusing on Ark Fortress, Kalyan Minaret, and Mir-i Arab Madrasah.

Kalit so'zlar: Buxoro, Ark qal'asi, Kalyan minorasi, Mir Arab, me'morchilik, islom madaniyati, tarix

KIRISH

Buxoro — Markaziy Osiyoning eng qadimiy shaharlaridan biri bo'lib, u asrlar davomida islom madaniyati, ilm-fan va savdo markazi sifatida rivojlangan. Shahar "ochiq osmon ostidagi muzey" deb ataladi, chunki unda yuzlab tarixiy obidalar saqlanib qolgan.

ASOSIY QISM

1. Buxoro me'morchiligining tarixiy rivoji

Buxoro me'morchiligi bir necha tarixiy bosqichlarda shakllangan. Somoniylar davrida ilk mustahkam inshootlar qurilgan bo'lsa, Qoraxoniylar davrida diniy me'morchilik rivojlangan. Shayboniylar davrida esa shahar yanada obod bo'lib, yirik madrasalar va minoralar qurilgan.

2. Ark qal'asi — davlat markazi

Ark qal'asi Buxoro amirlarining qarorgohi bo'lib, siyosiy, harbiy va ma'muriy markaz vazifasini bajargan. Uning ichida saroylar, masjidlar, xazinaxonalar va zindonlar joylashgan.

Ark qal'asi asrlar davomida ko'plab urushlar va vayronagarchiliklarga qaramay, o'zining asosiy tuzilishini saqlab qolgan.

3. Kalyan minorasi — Buxoro ramzi

Kalyan minorasi XII asrda qurilgan bo'lib, uning balandligi va mustahkamligi o'sha davr muhandislik yutuqlarini ko'rsatadi.

Minora diniy chaqiriqlar (azon) uchun ishlatilgan. U “o‘lmas minora” deb ham ataladi, chunki hatto bosqinlar davrida ham vayron qilinmagan.

4. Mir Arab madrasasi — ilm markazi

Mir Arab madrasasi XVI asrda qurilgan bo‘lib, u islom ta‘limining eng yirik markazlaridan biri hisoblanadi. Madrasada diniy fanlar bilan birga falsafa, mantiq va adabiyot ham o‘qitilgan.

Bugungi kunda ham bu madrasa faoliyat yuritib, Buxoroning ilmiy markaz sifatidagi an‘anasini davom ettirmoqda.

5. Buxoro imoratlarining jahon madaniyatidagi o‘rni

Buxoro me‘moriy yodgorliklari UNESCO ro‘yxatiga kiritilgan bo‘lib, ular jahon madaniy merosining muhim qismidir. Bu obidalar Sharq va G‘arb madaniyatlari o‘rtasidagi bog‘lovchi ko‘prik vazifasini bajargan.

XULOSA

Buxoro imoratlari O‘zbekiston tarixiy va madaniy merosining eng muhim qismlaridan biridir. Ular nafaqat milliy g‘urur, balki jahon sivilizatsiyasi uchun ham katta ahamiyatga ega.

FOYDALANILGAN ADABIYOTLAR

1. O‘zbekiston tarixi
2. Buxoro me‘moriy yodgorliklari
3. Islom madaniyati tarixi
4. Sharq me‘morchiligi tadqiqotlari